

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

26 juni 1997

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer **Norbert De Batselier**, mevrouw **Mieke Van Hecke**
en de heren **Marino Keulen**, **Tuur Van Wallendael**,
Jean-Marie Bogaert en **Jos Geysels** –

houdende instelling van de Vlaamse ombudsdienst

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Algemene toelichting

Het overbruggen van de kloof tussen de burger en de overheid moet een constante zorg zijn van de Vlaamse beleidsverantwoordelijken. Met het oog daarop werd er in het Vlaams Parlement, op initiatief van de voorzitter, een breed overleg op gang gebracht over de verfijning van de democratie. Dit overleg beoogde de politieke besluitvorming democratischer en doorzichtiger te maken en de Vlaamse burger nauwer te betrekken bij het bestuur. In het kader van dit overleg werd een akkoord bereikt over de versterking van de bevoegdheden van de Vlaamse ombudsdienst en de overheveling ervan naar het Vlaams Parlement. Het voorliggende voorstel van decreet vormt daarvan de neerslag.

In de meeste moderne democratieën speelt de ombudsman een sleutelrol als brugfiguur tussen de burger en de overheid. De ombudsman staat open voor klachten van de burger over onbehoorlijk overheidsoptreden, onderzoekt deze klachten op hun gegrondheid, bemiddelt bij het zoeken naar een oplossing voor concrete gevallen en kan aan de politiek verantwoordelijken duurzame oplossingen suggereren voor structurele knelpunten. In de praktijk heeft de ombudsman vaak ook een belangrijke doorverwijs- en informatiefunctie. Essentieel bij dit alles is dat de ombudsman in volle onafhankelijkheid kan werken tegenover de overheid. De ombudsdienst moet inderdaad, indien nodig, partij kunnen kiezen voor de burger en de overheid kunnen terechtwijzen.

Precies om deze onafhankelijkheid te garanderen heeft men er in de meeste landen voor gekozen om de ombudsdienst te laten ressorteren onder de wetgevende macht. Dit houdt in dat het Parlement de ombudsman benoemt en de werking van de ombudsdienst regelt. De ombudsdienst vormt dan als het ware, naar analogie van het Rekenhof, een bijkomend controle-instrument voor de parlementsleden. De ombudsman rapporteert over zijn bevindingen aan de parlementsleden en adviseert hen bij het oplossen van structurele problemen.

Ook de federale en de Waalse ombudsman hebben een dergelijk parlementair statuut (wet van 22 maart 1995 tot instelling van federale ombudsmannen ; decreet van 22 december 1994 tot instelling

van een ombudsman van het Waalse Gewest). De Vlaamse overheid daarentegen heeft gekozen voor een ombudsdienst die integraal deel uitmaakt van de uitvoerende macht en door de uitvoerende macht wordt benoemd. Het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de openbaarheid van bestuursdocumenten in de diensten en instellingen van de Vlaamse regering belast de Vlaamse ombudsman met een aantal specifieke opdrachten inzake de toegang tot bestuursdocumenten. Meer bepaald vormt de ombudsman de beroepsinstantie in verband met beslissingen van de uitvoerende macht inzake openbaarheid. De gewone taken van de ombudsman, namelijk de klachtenbehandeling, de bemiddeling, en de doorverwijs- en informatiefunctie, worden geregeld bij besluit van de Vlaamse regering van 9 december 1992 tot regeling van de ombudsfunctie in de diensten en instellingen van de Vlaamse Regering. Ook de rechtspositie van de ombudsman wordt in dit besluit vastgelegd.

Het belangrijkste bezwaar tegen deze regeling is dat deze de onafhankelijkheid van de ombudsdienst onvoldoende waarborgt. De ombudsman van de Vlaamse Gemeenschap bekleedt momenteel geen zelfstandige positie, maar maakt deel uit van de Vlaamse administratie. Hij is bovendien een contractueel aangesteld ambtenaar, zodat de algemene principes van de wet op de arbeidsovereenkomsten van 3 juli 1978 op hem van toepassing is en hij door zijn werkgever kan worden ontslagen. Daarnaast kan de ombudsman volgens het besluit van 9 december 1992 worden ontheven uit zijn functie wanneer hij de leeftijd van 65 jaar bereikt of wanneer hij een ander ambt, mandaat of andere opdracht aanvaardt. Zowel deze vrij algemene bepalingen als zijn statuut van contractueel ambtenaar brengen de Vlaamse ombudsman in een kwetsbare positie, waardoor zijn onafhankelijkheid in het gedrang kan komen. Daarbij komt dat de ombudsdienst ook budgettair helemaal afhankelijk is van de uitvoerende macht. De autonomie van de ombudsman wordt verder beperkt door het feit dat hij pas na overleg met de betrokken leidend ambtenaar de hem toegewezen onderzoeksbevoegdheden, zoals het horen van getuigen of het inzien van bestuursdocumenten, kan uitoefenen.

Tegen de bestaande regeling kan daarnaast ook een juridisch bezwaar worden ingebracht. Volgens de Raad van State strekt het besluit van 9 december 1992 er niet enkel toe de goede werking van de diensten te verzekeren, maar wordt er in dat besluit ook een subjectief recht gecreëerd voor de burger om klachten aanhangig te maken bij de ombudsman, wat een decretale regeling vereist.

Onderhavig voorstel van decreet strekt ertoe een parlementaire Vlaamse ombudsdienst in te stellen die volledig onafhankelijk staat tegenover de uitvoerende macht. Het voorstel houdt meer specifiek in dat het Vlaams Parlement de ombudsman benoemt, jaarlijks de kredieten vaststelt die nodig zijn voor de werking van zijn dienst en de personeelsformatie en het statuut van het personeel van de ombudsdienst vaststelt. De ombudsman rapporteert jaarlijks aan het Parlement en kan te allen tijde door het Parlement worden gehoord. Op die manier wordt de ombudsdienst een instelling die volwaardig deel uitmaakt van het Parlement en de volksvertegenwoordigers in volle onafhankelijkheid kan bijstaan bij het uitoefenen van hun controlerende en decreetgevende taak.

Naast de overheveling van de ombudsdienst van de uitvoerende naar de wetgevende macht is onderhavig voorstel er ook op gericht om de slagkracht van de ombudsdienst te versterken en de bevoegdheden ervan te verruimen. De traditionele bevoegdheden van de Vlaamse ombudsman, zoals geregeld in het voornoemd besluit van de Vlaamse regering van 9 december 1992, betreffen enkel de administratie van de Vlaamse Gemeenschap in de strikte zin en niet de talrijke Vlaamse Overheidsinstellingen (VOI's), zoals de Vlaamse Milieumaatschappij, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, Kind en Gezin, enzovoort. Ten aanzien van deze VOI's heeft de ombudsman enkel een beperkte bevoegdheid in het kader van de decretaal geregelde inzage van bestuursdocumenten. Veel van deze VOI's hebben weliswaar een eigen klachtendienst, maar de onafhankelijke werking daarvan is te weinig verzekerd om van een echte ombudsfunctie te kunnen spreken.

Het is belangrijk dat de burger ook met klachten over de VOI's terecht kan bij de Vlaamse ombudsdienst. De burger heeft immers vaak rechtstreeks contact met deze VOI's, die hij doorgaans beschouwt als overheidsdiensten zoals de andere. Daarom breidt het onderhavig voorstel van decreet de bevoegdheden van de Vlaamse ombudsdienst uit tot de VOI's.

Onderhavig voorstel van decreet beperkt er zich toe de 'klassieke' ombudstaken te regelen, met name de functies van klachtenbehandeling, doorverwijzing en informatieverstrekking, bemiddeling en adviesverstrekking. Zoals hierboven aangegeven oefent de huidige ombudsman van de Vlaamse Gemeenschap daarnaast ook een aantal bevoegdheden uit in het kader van het decreet op de openbaarheid van bestuur. Zo fungeert de ombudsman als beroepsinstantie in verband met beslissingen

van de uitvoerende macht inzake openbaarheid van bestuur. In onderhavig voorstel wordt er evenwel van uit gegaan dat deze opdracht buiten de normale taken van de ombudsdienst valt en beter wordt toevertrouwd aan gespecialiseerde beroepscommissies. Bovendien impliceert de instelling van een parlementaire ombudsdienst dat deze dienst niet langer kan optreden als beroepsinstantie van de uitvoerende macht. De openbaarheid van bestuur en de beroepsprocedure voor overheidsbeslissingen dienaangaande dient derhalve geregeld in een afzonderlijk decreet, dat los staat van het decreet tot instelling van de ombudsdienst.

De deontologische code van het Vlaams Parlement legt de ombudsman op alle meldingen die hij ontvangt over overtredingen van die code door de Vlaamse volksvertegenwoordigers over te maken aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

2. Artikelsgewijze commentaar

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

Dit artikel omschrijft de opdracht en de bevoegdheden van de Vlaamse ombudsman en van de ombudsdienst. Het is immers deze persoon, die als Vlaams ombudsman benoemd wordt en de eed aflegt, die de Vlaamse Ombudsdienst zal leiden en deze dienst zal vertegenwoordigen, zowel ten overstaan van het Vlaams Parlement als naar buitenuit, d.w.z. t.o.v. de burger en de overheden.

Voor de omschrijving van de bevoegdheidssfeer van de ombudsman, wordt verwezen naar het begrip 'administratieve overheid' zoals bedoeld in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, dit naar analogie met de bevoegdheidsomschrijving van de federale ombudsmannen en die van het Waalse Gewest. Deze analogie moet toelaten bevoegdheidsdiscussies te voorkomen en de eenduidigheid voor de burger te bevorderen.

Het begrip 'administratieve overheid' is dus een reeds gekend en objectief criterium, waarvan de grenzen bepaald worden door slechts één rechtscollege, met name de Raad van State, die diezelfde bevoegdheid ook uitoefent voor de federale over-

heden en die van de andere entiteiten. Daardoor worden eventuele bevoegdheidsdiscussies en doorverwijzingen tussen deze entiteiten of hun respectieve ombudsmannen vermeden. Tevens is daardoor ook duidelijk waar de scheidingslijn ligt tussen bevoegdheid van de Vlaamse ombudsman en die van de ombudsmannen uit de privé-sector.

De bevoegdheid van de Vlaamse ombudsman is ruimer dan die van de thans bestaande ombudsman van de diensten en instellingen van de Vlaamse regering en strekt zich ook uit tot de Vlaamse openbare instellingen.

De Vlaamse ombudsman is in principe niet bevoegd voor andere administratieve overheden dan deze van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest, behalve in zoverre zij taken uitvoeren die hen door de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest zijn opgedragen en waarvoor deze laatste bevoegd zijn.

Dit is in het bijzonder het geval voor taken die door de gemeentelijke en provinciale instellingen worden uitgevoerd in het kader van het zgn. medebewind en die hen door of krachtens Vlaamse decreten zijn opgedragen. Deze bevoegdheid, als uitzondering op de federale voorbehouden bevoegdheid inzake de organieke regeling van de lokale en subregionale instellingen en op de door de Grondwet geregelde autonomie van provincies en gemeenten, vindt zijn grondslag onder meer in artikel 46 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Bovenstaand principe vormde ook de motivering voor een amendement dat in het Waals Parlement werd goedgekeurd voor de bevoegdheidsomschrijving van de ombudsman van het Waalse Gewest (Doc. C.R.W., 1993-1994, N° 255/6, p. 3).

De deontologische code van het Vlaams Parlement voorziet in artikel 50 dat de ombudsman de meldingen die hij ontvangt over overtredingen van deze code door Vlaamse parlementsleden onverwijld overmaakt aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

Artikel 3

Dit artikel regelt de aanstelling door het Vlaams Parlement en bepaalt de duur van het mandaat en de benoemingsvoorwaarden voor de Vlaamse ombudsman.

De Vlaamse ombudsman ressorteert onder het Vlaams Parlement, dat hem benoemt. Andere bepalingen van dit decreet waarborgen evenwel zijn volledige onafhankelijkheid.

De duur van het mandaat en de benoemingsvoorwaarden zijn op analoge wijze geregeld als voor de federale ombudsmannen.

Artikel 4

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 5

Dit artikel stelt een aantal onverenigbaarheden in om een zo groot mogelijke onafhankelijkheid van de ombudsman te waarborgen.

Aldus geldt er een verbod voor de ombudsman om tijdens de duur van zijn mandaat diverse ambten, functies of mandaten uit te oefenen die zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid in het gedrang kunnen brengen of die onverenigbaar worden geacht met een voltijdse uitoefening van zijn mandaat.

Tevens wordt een verplichte sperperiode ingesteld van drie jaar voor en drie jaar na de uitoefening van het mandaat, voor de in het decreet bedoelde ambten, functies en mandaten. Daarmee worden in het bijzonder bedoeld de al dan niet bezoldigde, bij openbare verkiezing toegankelijk gestelde politieke mandaten.

Een dergelijke sperperiode heeft tot doel de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de ombudsman te versterken. Zij is ook ingesteld voor de ombudsman van het Waalse Gewest.

Artikel 6

Bij aanvaarding van één van de in artikel 5, § 2 bedoelde ambten, functies of mandaten kan de ombudsman worden afgezet.

Dit kan ook om ernstige redenen, onverminderd het bepaalde in artikel 7, tweede lid.

Eenzelfde regeling is ook van toepassing op de federale ombudsmannen en die van het Waalse Gewest.

Artikel 7

Het is een wezenlijk kenmerk van de ombudsman dat deze neutraal is en dat hij volledig onafhankelijk kan optreden. Met het oog daarop is het noodzakelijk dat hij zich niet moet, zelfs niet mag schikken naar de instructies van andere overheden.

Het tweede lid van dit artikel moet begrepen worden in de zin van de overeenkomstige bepaling voor de federale ombudsmannen. Bijgevolg wordt met deze bepaling niet beoogd een strafrechtelijke immuniteit in te stellen zoals die voor parlementsleden bestaat en die grondwettelijke bezwaren zou oproepen. De bepaling beoogt dus geen onschendbaarheid in te stellen voor strafbare feiten, maar moet vermijden dat de ombudsman het voorwerp wordt van allerlei onderzoeken en dat hij uit zijn functie kan worden ontheven op grond van motieven die rechtstreeks verband houden met het uiten van zijn mening of het verrichten van handelingen bij de normale uitoefening van zijn functie.

Artikel 8

De voorgestelde geheimhoudingsplicht, die identiek is aan deze die van toepassing is op de federale ombudsmannen en die van het Waalse Gewest, is een logisch gevolg van de vertrouwens- en bemiddelingsfunctie die de ombudsman moet uitoefenen.

Artikel 9

Deze bepaling stelt een beperkte aangifteplicht in, analoog aan deze die geldt voor de ombudsman van het Waalse Gewest en die kennelijk minder verregaand is dan deze die van toepassing is op de federale ombudsmannen.

Artikel 10

Met deze bepaling wordt de regeling overgenomen zoals die voor de federale ombudsmannen thans vastgesteld is in artikel 20 van de wet van 22 maart 1995 tot instelling van de federale ombudsmannen. Het is de bedoeling daardoor een mogelijk bevoegdheidsprobleem inzake het pensioen van de ombudsman te vermijden, aangezien de pensioenregeling in principe een federale aangelegenheid is. Een meer omstandige, deels gelijkaardige decretale regeling was aanvankelijk opgenomen voor de ombudsman van het Waals Gewest, maar werd

nadien geschrapt. Tijdens de bespreking van het federaal wetsontwerp in de Senaat, werd door de federale minister gesteld dat het de bedoeling was dat de federale minister van Pensioenen het nodige zou doen om voor de gewestelijke ombudsmannen dezelfde pensioenregeling in te voeren als voor de federale ombudsmannen (Gedr. St., Senaat, 1994-1995, stuk 1284/2, p. 16).

De voorgestelde regeling is ook gelijklopend met het principe vastgelegd in artikel 87, § 3, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat de pensioenregeling van de federale ambtenaren verplicht stelt voor de ambtenaren van de Vlaamse overheidsdiensten.

Artikel 11

Dit artikel regelt de wijze van toegang tot de ombudsman en is geïnspireerd op de overeenkomstige regeling in artikel 8 van de wet van 22 maart 1995 tot instelling van de federale ombudsmannen.

De klacht kan schriftelijk of desnoods mondeling aangebracht worden, maar de identiteit van de klager moet alleszins bekend zijn en hij moet vooraf contact gezocht hebben met de betrokken overheid om genoegdoening te krijgen. Een belang, in de strikt juridische betekenis van het woord, is niet vereist. Ook het niet-handelen van de overheid kan aangeklaagd worden.

Indien het niet gaat om een klacht, wordt doorverwezen naar andere bevoegde instanties. Dit is ook het geval voor klachten waarvoor de ombudsman niet bevoegd is.

De meldingen die de ombudsman ontvangt over overtredingen van de deontologische code voor de Vlaamse parlementsleden maakt hij onverwijld over aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

Artikel 12

Door de eerste paragraaf van dit artikel wordt in beginsel een tijdsbeperking van één jaar ingesteld, die ook geldt voor de Waalse en de federale ombudsmannen, alsook voor de 'nationale ombudsman' in Nederland. De ombudsman beschikt in dit verband over een eigen beleidsruimte. Het is immers denkbaar dat de vooropgestelde termijn van één jaar in sommige omstandigheden niet billijk zou zijn, bijvoorbeeld doordat de klager pas na

afloop van opeenvolgende feiten bemerkt dat er reden is om klacht in te dienen.

De tweede paragraaf bepaalt de gevallen waarin de behandeling van een klacht wordt geweigerd.

Dit is met name het geval voor anonieme klachten. Dit moet toelaten dat de ombudsman de toedracht van de klacht en de bedoeling ervan kan controleren en indien nodig kan bemiddelen. De klacht wordt ook geweigerd wanneer de klager niet vooraf met de overheid zelf contact heeft opgenomen. Die bepaling moet vermijden dat de ombudsman louter gemakshalve wordt ingeschakeld, zonder dat de betrokken overheid de mogelijkheid kreeg het probleem te verhelpen.

Andere gevallen van weigering of opschorting van de behandeling van de klacht zijn ingegeven door de wil niet tussen te komen in gerechtelijke geschillen, die de bevoegdheid uitmaken van de rechterlijke macht ; dit veronderstelt wel dat het voorwerp van de klacht en dit van het geschil hetzelfde is.

De in het kader van de deontologische code ontvangen meldingen van overtredingen – klachten m.a.w. – worden door de ombudsman onverwijld overgemaakt aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

Artikel 13

De hier bedoelde termijn is een termijn van orde.

Artikel 14

Dit artikel bepaalt een aantal onderzoeksbevoegdheden van de ombudsman.

Ook de hier bedoelde termijn is een termijn van orde. De beoordeling of en onder welke omstandigheden het negeren van die termijn tot een tuchtsanctie kan leiden, blijft tot de uitsluitende bevoegdheid behoren van de administratieve overheid.

Ondanks zijn bevoegdheid om vaststellingen te doen of inzage te krijgen van alle stukken of documenten die hij dienstig acht, kan de ombudsman zich geenszins beroepen op de bevoegdheden van een onderzoeksrechter. De hier toegekende bevoegdheden beletten niet dat de ombudsman

zijn onderzoek zoveel mogelijk in samenspraak met de betrokken overheid vervult.

Zijn onderzoek heeft overigens veeleer tot doel oplossingen aan te brengen, dan wel fouten of verantwoordelijkheden aan te wijzen. Het doel van zijn optreden is dus ook anders dan bij een administratieve of jurisdictionele beroepsprocedure.

De opheffing van de geheimhoudingsplicht voor de betrokken ambtenaren werd door de Raad van State zelf voorgesteld in zijn advies bij het wetsontwerp voor de federale parlementaire ombudsmannen, gelet op hun beroepsgeheim. Die opheffing achtte de Raad noodzakelijk opdat de ombudsman naar behoren zijn onderzoek zou kunnen vervullen.

Artikel 15

Dit artikel bepaalt de kernopdracht van de ombudsman.

De ombudsman heeft immers allereerst een bemiddelende en adviserende opdracht. Dit toont ook het belang aan van zijn vertrouwensfunctie.

Artikel 16

De ombudsman zal evenzeer zijn bevindingen aan de klager meedelen wanneer hij tot het besluit komt dat de overheid zich in de onderzochte aan gelegenheid correct heeft gedragen.

Artikel 17

Eén van de belangrijkste middelen van de ombudsman is de rapportering en openbaarmaking van de werkzaamheden en bevindingen van de ombudsdienst in een jaarlijks verslag aan het Vlaams Parlement.

Het tweede lid belet uiteraard niet dat de betrokken dienst wordt geïdentificeerd.

Artikel 18

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 19

Het is uiteindelijk het Vlaams Parlement, dat de nodige kredieten waarborgt en dat aldus bijdraagt tot een behoorlijke werking van de ombudsdienst. Van het voorstel van de ombudsman kan afgeweken worden, voorzover daardoor evenwel de werking en de onafhankelijkheid van de ombudsdienst niet in het gedrang wordt gebracht.

Artikel 20

De ombudsdienst staat onder het rechtstreeks gezag van de ombudsman. Het is dan ook op zijn voorstel dat de personeelsformatie en het statuut van de leden van de ombudsdienst wordt vastgesteld.

Artikel 21

Een gelijkaardige bepaling is ook opgenomen in de regeling voor de federale ombudsdiensten en die voor het Waalse Gewest. In dat reglement kunnen de nadere regels opgenomen worden voor de behandeling van klachten, zonder dat daarin kan afgeweken worden van de bepalingen van dit decreet.

Norbert DE BATSELIER

Mieke VAN HECKE

Marino KEULEN

Tuur VAN WALLENDael

Jean-Marie BOGAERT

Jos GEYSELS

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

HOOFDSTUK I

De Vlaamse ombudsman

AFDELING 1

Opdracht

Artikel 2

Er is een Vlaamse ombudsman die als opdracht heeft :

- 1° klachten te onderzoeken over de handelingen en de werking van de administratieve overheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest en daarbij bemiddelend op te treden ;
- 2° door te verwijzen naar andere bevoegde instanties, voorzover het geen klacht betreft ;
- 3° voorstellen en aanbevelingen te formuleren om de dienstverlening van de administratieve overheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest te verbeteren ;
- 4° de hem ter kennis gebrachte overtredingen van de deontologische code in hoofde van de Vlaamse volksvertegenwoordigers, te melden aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

Klachten over het algemeen beleid of over de decreten, besluiten en reglementen behoren niet tot zijn opdracht.

De Vlaamse ombudsman kan zijn bevoegdheid eveneens uitoefenen ten aanzien van andere administratieve overheden, telkens zij taken uitvoeren die behoren tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest.

In dit decreet wordt onder administratieve overheid verstaan : een administratieve overheid als

bedoeld in artikel 14 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Indien de functie van ombudsman door een vrouw wordt uitgeoefend, kan zij als ombudsvrouw aangeduid worden.

AFDELING 2

Benoeming

Artikel 3

§ 1. De Vlaamse ombudsman wordt na een openbare oproep tot kandidaatstelling benoemd door het Vlaams Parlement voor een periode van zes jaar. Het mandaat kan éénmaal voor een periode van zes jaar verlengd worden.

§ 2. Om tot ombudsman te worden benoemd moet men :

- 1° Belg zijn of onderdaan van een lidstaat van de Europese Unie ;
- 2° van onberispelijk gedrag zijn en de burgerlijke en politieke rechten genieten ;
- 3° houder zijn van een diploma dat toegang verleent tot een ambt van niveau A bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ;
- 4° ten minste vijf jaar nuttige beroepservaring hebben, hetzij op juridisch, administratief of sociaal gebied, hetzij op een ander gebied dat dienstig is voor de uitoefening van het ambt ;
- 5° slagen voor de selectieproeven die door of in opdracht van het Vlaams Parlement worden georganiseerd.

Artikel 4

De ombudsman legt in handen van de voorzitter van het Vlaams Parlement de volgende eed af : "Ik zweer de Grondwet na te leven en mijn opdracht plichtbewust en ongebonden te vervullen.".

AFDELING 3

Onverenigbaarheden

Artikel 5

§ 1. De ombudsman mag geen functie of mandaat vervullen waardoor de waardigheid of de onafhankelijkheid van zijn functie in het gedrang kan komen.

§ 2. Tijdens de duur van zijn mandaat kan de ombudsman geen van de volgende ambten, functies of mandaten uitoefenen :

1° magistraat, notaris of gerechtsdeurwaarder ;

2° advocaat ;

3° bedienaar van een erkende eredienst of een betrekking als afgevaardigde van een door de wet erkende organisatie die morele diensten verleent op basis van een niet-confessionele levensbeschouwing ;

4° een bij verkiezing verleend openbaar mandaat ;

5° een bezoldigde betrekking of mandaat bij de administratieve overheden van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest.

In geval van verkiezing wordt hij van rechtswege van zijn mandaat ontheven vanaf zijn eedaflegging.

§ 3. Drie jaar voor en drie jaar na de uitoefening van zijn mandaat, kan de ombudsman geen enkel ambt, functie en/of mandaat uitoefenen, die via openbare verkiezing toegankelijk zijn.

AFDELING 4

Einde van het mandaat

Artikel 6

§ 1. Het Vlaams Parlement kan het mandaat van de ombudsman beëindigen :

1° op zijn verzoek ;

2° wanneer hij de leeftijd van 65 jaar bereikt ;

3° wanneer zijn gezondheidstoestand de uitoefening van de functie ernstig in gevaar brengt ;

§ 2. Het Vlaams Parlement kan de ombudsman afzetten :

1° wanneer hij één van de ambten, functies of mandaten bedoeld in artikel 5, §2 aanvaardt ;

2° om ernstige redenen.

AFDELING 5

Ambtelijk statuut

Artikel 7

Binnen de grenzen van zijn bevoegdheid is de ombudsman volledig onafhankelijk en neutraal en ontvangt hij van geen enkele overheid instructies of bevelen.

De ombudsman kan niet uit zijn functie worden ontheven of aan enig onderzoek worden onderworpen wegens het uiten van zijn mening of het verrichten van handelingen, bij de normale uitoefening van zijn functie.

Artikel 8

De ombudsman moet hetgeen hem tijdens de uitoefening van zijn functie vertrouwelijk wordt medegedeeld geheimhouden. De regeling van artikel 458 van het Strafwetboek is op hem van overeenkomstige toepassing.

Artikel 9

Indien de ombudsman een inbreuk vaststelt bij de uitoefening van zijn functie, brengt hij dit ter kennis van de procureur des Konings overeenkomstig artikel 29 van het Wetboek van Strafvordering.

Indien hij een belangrijke tekortkoming vaststelt bij de uitoefening van zijn functie die tot een tuchtsanctie kan leiden, brengt hij die ter kennis van de bevoegde administratieve overheid.

AFDELING 6

Artikel 12

Geldelijk statuut

Artikel 10

- § 1. De ombudsman heeft het geldelijk statuut van de raadsheren van het Rekenhof. De wet van 21 maart 1964 betreffende de wedden van de leden van het Rekenhof is op hem van overeenkomstige toepassing.
- § 2. De ombudsman geniet een pensioen overeenkomstig de pensioenregeling van de ambtenaren van het Vlaams Parlement.

HOOFDSTUK II

Het onderzoek van klachten

Artikel 11

- § 1. Ieder natuurlijk persoon of rechtspersoon kan schriftelijk of mondeling bij de ombudsman een klacht indienen over de handelingen of de werking van een administratieve overheid als bedoeld in artikel 2. De belanghebbende moet vooraf contact zoeken met die overheid om genoegdoening te krijgen.
- § 2. Indien de klacht betrekking heeft op een andere administratieve overheid dan de overheid bedoeld in artikel 2, stuurt de ombudsman de klacht binnen de maand en met kennisgeving aan de klager naar de bevoegde administratieve overheid of aan haar ombudsman, voorzover die rechtsgeldig is aangesteld.
- § 3. De schriftelijke of mondelinge ter kennis gebrachte meldingen van overtredingen van de deontologische code in hoofde van een Vlaamse volksvertegenwoordiger worden door de ombudsman onverwijld ter kennis gebracht van de voorzitter van het Vlaams Parlement die deze voorlegt aan de Deontologische Commissie van het Vlaams Parlement.

§ 1. De ombudsman kan weigeren een klacht te behandelen wanneer de klacht betrekking heeft op feiten die zich meer dan een jaar vóór het indienen van de klacht hebben voorgedaan. Indien over de zaak een administratief of gerechtelijk beroep werd ingesteld, dan wordt in die termijn van één jaar de duur van de procedure niet meegerekend.

§ 2. De ombudsman neemt een klacht niet in behandeling wanneer :

- 1° de identiteit van de klager niet bekend is ;
- 2° de klager kennelijk geen enkele poging heeft gedaan om van de betrokken administratieve overheid genoegdoening te krijgen ;
- 3° de klacht kennelijk ongegrond is ;
- 4° de ombudsman niet bevoegd is ; in dat geval is artikel 11, § 2 van toepassing ;
- 5° de klacht betrekking heeft op de arbeidsbetrekkingen, de werkomstandigheden of de rechtspositieregeling van de personeelsleden van de betrokken administratieve overheid ;
- 6° de klacht betrekking heeft op feiten met betrekking tot een gemeenrechtelijke of strafrechtelijke procedure.

§ 3. Het onderzoek van een klacht wordt opgeschort wanneer omtrent de feiten een beroep bij de rechtbank of een georganiseerd administratief beroep wordt ingesteld. De administratieve overheid stelt de ombudsman in kennis van het ingestelde beroep en van het gevolg dat eraan gegeven wordt.

Ingeval een beroep is ingesteld brengt de ombudsman de klager onverwijld op de hoogte van de opschorting van de behandeling van zijn klacht.

De indiening en het onderzoek van een klacht schorsen noch stuiten de termijnen voor het instel-

len van een beroep bij de rechtbank of van een administratief beroep.

Artikel 13

De ombudsman deelt de klager binnen de maand schriftelijk zijn beslissing mee of hij de klacht al dan niet behandelt. De weigering om een klacht te behandelen wordt gemotiveerd.

De ombudsman stelt de administratieve overheid in kennis van de klacht die hij voornemens is te onderzoeken.

Artikel 14

§ 1. De ombudsman kan de administratieve overheid of de ambtenaren waaraan hij in het kader van zijn opdracht vragen richt, een dwingende termijn opleggen voor het beantwoorden van deze vragen.

§ 2. Bij het onderzoek van een klacht kan de ombudsman ter plaatse de nodige vaststellingen doen en de overlegging vragen van alle stukken en inlichtingen die hij dienstig acht voor de behandeling van de klacht.

De ombudsman kan ter plaatse bij de betrokken administratieve overheid alle nodige informatie inwinnen en kan de betrokkenen horen.

De in het voorgaande lid genoemde personen zijn ten aanzien van de ombudsman ontheven van hun plicht tot geheimhouding in verband met feiten waarvan zij kennis hebben en gegevens waarover zij beschikken uit hoofde van hun staat of beroep.

§ 3. De ombudsman kan zich laten bijstaan door deskundigen. De regeling van artikel 458 van het Strafwetboek is op hen van overeenkomstige toepassing.

Artikel 15

§ 1. De ombudsman treedt bemiddelend op. Hij tracht de standpunten van de klager en de administratieve overheid te verzoenen.

§ 2. Hij kan aan de administratieve overheid aanbevelingen doen om herhaling van de feiten die aanleiding gaven tot de klacht te voorkomen.

Indien de ombudsman niet kan akkoord gaan met de uiteindelijke beslissing van de administratieve overheid, kan hij hierover verslag uitbrengen bij de functioneel bevoegde Vlaamse minister.

Artikel 16

De klager wordt door de ombudsdienst geregeld geïnformeerd over het verloop van het onderzoek van zijn klacht en over het uiteindelijke gevolg dat eraan wordt gegeven.

HOOFDSTUK III

Verslag aan het Vlaams Parlement

Artikel 17

De ombudsman brengt ten minste één maal per jaar schriftelijk verslag uit bij het Vlaams Parlement over zijn werkzaamheden. Dat verslag bevat de aanbevelingen die de ombudsman nuttig acht en vermeldt de eventuele moeilijkheden die hij bij de uitoefening van zijn opdracht ondervindt.

De identiteit van klagers en van personeelsleden van de administratieve overheden mag in het verslag niet worden vermeld.

Het verslag van de ombudsman wordt door het Vlaams Parlement openbaar gemaakt.

Artikel 18

De ombudsman kan al dan niet op eigen verzoek te allen tijde door het Vlaams Parlement worden gehoord.

HOOFDSTUK IV

Diverse bepalingen

Artikel 19

Het Vlaams Parlement stelt jaarlijks op voorstel van de ombudsman de kredieten vast die nodig zijn voor de werking van zijn dienst.

Artikel 20

De personeelsformatie en het statuut van het personeel van de ombudsdienst worden door het Vlaams Parlement vastgesteld op voorstel van de ombudsman.

De personeelsleden van de ombudsdienst vervullen hun opdracht onder leiding van de ombudsman. De bepaling van artikel 458 van het Strafwetboek is op hen van overeenkomstige toepassing.

Zij hebben in de uitoefening van ombudstaken dezelfde bevoegdheden als de ombudsman.

Artikel 21

De ombudsman stelt een huishoudelijk reglement op voor de behandeling van de klachten. Dat reglement wordt door het Vlaams Parlement goedgekeurd en bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Norbert DE BATSELIER

Mieke VAN HECKE

Marino KEULEN

Tuur VAN WALLENDael

Jean-Marie BOGAERT

Jos GEYSELS
